

LIETUVIŠKASIS SNOMED CT

Šiuo metu Lietuvoje naudojantis vien Tarptautinės ligų klasifikacijos (TLK-10) kodavimo sistema prarandama daug vertingos informacijos tiek apie ligonį, tiek apie ligas. SNOMED CT leidžia elektroninėje ligos istorijoje pilnai ir struktūruotai aprašyti (sukoduoti) paciento duomenis, reikalingus jo sveikatos priežiūrai užtikrinti. Kuriant nacionalines informacines sistemas svarbu, kad šių sistemų parametrai ir duomenys būtų vienodai koduojami visoje šalyje, tačiau ne mažiau svarbu, kad ateityje šias sistemas galima būtų integruoti ir tarptautiniu mastu.

Standartizuotos klinikinės kalbos įdiegimas viso pasaulio informacinėse sistemose yra didelis žingsnis į priekį gerinant sveikatos priežiūros kokybę ir saugumą.

Devynios šalys (Australija, Danija, Jungtinė Karalystė, JAV, Kanada, Lietuva, Naujoji Zelandija, Švedija ir Olandija), pirmaujančios kuriant sveikatos informacines sistemas, 2007 m. pavasarį sukūrė tarptautinę nepelno organizaciją *IHTSDO* (2017 m. *IHTSDO* tapo *SNOMED International*. *SNOMED International* tapo oficialiu *IHTSDO* prekybiniu pavadinimu). Jos tikslas - suvienyti pastangas ir koordinuoti veiklą taikant sveikatos terminologiją nacionalinių e-sveikatos sistemų reikmėms. Šių sistemų prioritetiniu standartu buvo pasirinkta SNOMED CT. *SNOMED International* perėmė SNOMED CT standarto intelektualinę nuosavybę iš Amerikos Patologų kolegijos, kuri standartą kūrė ir plėtojė daugiau nei 40 metų. *SNOMED International* užtikrina tolesnį standarto palaikymą, būtiną sveikatos informacinių sistemų kokybei ir tęstinumui. 2008-2011 metais *SNOMED International* narių gretas papildė Kipras, Singapūras, Ispanija, Estija, Slovakijos Respublika ir Slovėnija, 2012 m. į asociaciją įstojo Izraelis ir Lenkija, prisijungti aktyviai rengiasi ir kitos šalys. Šiuo metu yra 39 šalys narės.

Šalys – organizacijos narės įgyja neribotą licenciją naudoti SNOMED CT savo teritorijoje, gali ją nemokamai arba mokamai sublicencijuoti šalies vartotojams, teikti siūlymus dėl standarto plėtros, dalyvauti ją valdant. Tuo pačiu šalys privalo prižiūrėti savo teritorijoje standarto atnaujinimo ir vertimo tinkamumą bei saugoti intelektualines standarto teises.

Lietuva taip pat aktyviai dalyvauja *SNOMED International* veikloje. 2007 m. Valstybinis patologijos centras sveikatos apsaugos ministro įsakymu buvo paskirtas vykdyti Nacionalinio SNOMED CT terminologijos valdymo centro funkcijas. 2011 metais SNOMED CT valdymo funkcijos buvo perduotos biudžetinei įstaigai Lietuvos medicinos bibliotekai.

Lietuvoje licencijavimo veiklą tvarko Nacionalinis SNOMED CT terminologijos valdymo centras.

Kodėl SNOMED CT?

Gerai suprojektuotos elektroninių sveikatos įrašų sistemos, naudojančios SNOMED CT:

- leidžia sukurti vartotojų sąsajas, kurios palengvina klinikinių idėjų užrašymą ir saugojimą;
- leidžia dalintis informacija pasinaudojant bendra medicinos terminija;
- leidžia išnaudoti loginę terminologijos architektūrą efektyviam prasminės informacijos gavimui.

SNOMED CT sąvokų atranka apima:

- SNOMED CT medicinos terminų atrankos prioritetų apibūdinimą;
- SNOMED CT medicinos terminų atrankos prioritetų vertinimo kriterijus;
- SNOMED CT medicinos terminų atrankos prioritetų praktinio panaudojamumo sveikatinimo įstaigose veikloje vertinimą;
- Rekomendacijas dėl SNOMED CT medicinos terminų atrankos prioritetų koregavimo;
- Detalų siūlomų SNOMED CT medicinos terminų atrankos prioritetų aprašymą.
- Lietuviškajame SNOMED CT šversta apie 48 tūkst. sąvokų. Aktyvių sąvokų yra šiek tiek mažiau.

20 Paveikslukas. Lietuviškasis SNOMED CT žodynas.

Pirminiai sąvokų atrankos prioritetai	Papildomi sąvokų atrankos prioritetai
1. Paciento demografiniai duomenys. 2. Rizikos faktoriai. 3. Kraujo grupės. 4. Alergijos ir jautrumas medikamentams. 5. Įpročiai. 6. Skiepai. 7. epSOS projekto rekomenduojami terminai Europos Sąjungos šalims narėms. 8. Sveikatos problemų sąrašas.	9. Pirminė sveikatos priežiūra. 10. Kardiologija. 11. Vėžio kontrolinis sąrašas. 12. Ryšių ir atributų vertimas. 13. Poaibių papildymas integralumo užtikrinimui.

Lietuviškojo SNOMED CT žodyno perduodami failai

SNOMED CT kiekviena versija – zip suarchyvuoti failai, kurių turinys pateikiamas RF2 formatu:

- *Concept* – SNOMED CT sąvokos.
- *Description* – terminų aprašymai lietuvių kalba.
- *Relationship* – terminų tarpusavio sąryšiai.
- *Refset* – specialaus rinkinio informacija.

Lietuviškojo SNOMED CT prieinamumas

- SNOMED CT naršyklėje – www.snomed.lt
- SNOMED CT failų atsisiuntimas per ESPBI IS arba iš svetainės www.snomed.lt

Lietuviškasis SNOMED CT rinkinys

- Terminų aprašymų (angl. *Description*) failas – aprašymų vertimai lietuvių kalba. Jame nurodomas pilnai apibrėžtas pavadinimas (angl. *Fully Specified Name*) – pvz.: piršto skausmas (radinys), taip pat sinonimas – pvz.: piršto skausmas.
- Kalbos rinkinio failas (angl. *Refset*) – nurodoma, kokie terminai yra pageidautini ir / ar priimtini vartoti.

Lietuviškojo SNOMED CT failo pavadinimo pavyzdys:

Sct2_Description_Snapshot_LT1000092_20150414.txt

Norint gauti licenciją naudotis lietuviškuoju SNOMED CT klasifikatoriumi, Jums reikia:

- Užsiregistruoti internetinėje svetainėje www.snomed.lt (toliau – Internetinė svetainė), pateikiant prašomus duomenis.
- Patvirtinti į el. paštą gautą aktyvavimo nuorodą.
- Prisijungti prie Internetinės svetainės su suteiktu slaptažodžiu, gautu el. paštu.
- Pasirinkti skiltį „Prašyti licencijos“ ir susipažinti su pateiktomis licencijos sąlygomis.
- Pildyti prašymo formą (tik tuo atveju, jei yra sutinkama su Licencinės sutarties sąlygomis). Pagal tai, kas pildo, pasirinkti juridinio arba fizinio asmens prašymo formą.
- Įvardyti licencijos naudojimo tikslus.
- Pateikti prašymą. Licencinės sutarties prašymas, atitinkantis keliamus reikalavimus, patvirtinamas per 3 darbo dienas.
- Gavus patvirtinimą dėl Licencinės sutarties sudarymo, apie kurį informuojama el. paštu, suteikiama prieiga prie SNOMED CT.

Reikalinga licencija ar pakanka SNOMED CT naršyklės?

Jeigu norite pasižiūrėti angliškus, lietuviškus medicininius terminus, jų atitikmenis, Jums užtenka SNOMED CT naršyklės (<https://www.snomed.lt/snomed-ct/>). Pasirinkus laukelį “ieškoti” galite atlikti Jums reikiamą paiešką.

Licencijos reikalingos tuo atveju, jeigu Jums reikia pilnos terminų bazės, kurią importuosite į kompiuterines programas.

Daugiau informacijos: <https://www.snomed.lt/metodika/>